

PRIMJERAK ZA UČENIKA

Republika Srbija
MINISTARSTVO PROSVJETE, NAUKE I
TEHNOLOŠKOG RAZVOJA
ZAVOD ZA VREDNOVANJE KVALITETA
OBRAZOVANJA I ODGOJA

ZAVRŠNI ISPIT NA KRAJU OSNOVNOG OBRAZOVANJA I ODGOJA

TEST
BOSANSKI JEZIK

IDENTIFIKACIONI OBRAZAC

IME, IME JEDNOG RODITELJA/DRUGOG ZAKONSKOG ZASTUPNIKA, PREZIME UČENIKA

IDENTIFIKACIONI BROJ UČENIKA

--	--	--	--	--	--	--	--

OSNOVNA ŠKOLA _____
MJESTO _____
OPĆINA _____

POTPIS DEŽURNOG NASTAVNIKA

Rezultati se mogu pogledati na portalu **Moja srednja škola**: <https://mojasrednjaskola.gov.rs> unosom jedinstvenog identifikacionog broja učenika (osmocifrena šifra učenika). Radi preuzimanja skeniranog testa u pdf formatu, u dijelu gdje su dostupni rezultati završnog ispita, neophodno je unijeti jedinstvenu šifru testa.

Jedinstvena šifra testa: 628202112573

Ukoliko roditelj / drugi zakonski zastupnik ima nalog na portalu **Moj esDnevnik** ili ima nalog na **Portal za elektronsku identifikaciju eID.gov.rs**, kojim pristupa portalu **Moj esDnevnik**, tada, osim uvida u rezultate završnog ispita, na portalu **Moja srednja škola** može iskoristiti i neku od sljedećih elektronskih usluga: podnošenje prigovora na rezultate završnog ispita, podnošenje elektronske liste želja i podnošenje elektronske prijave za upis u srednju školu..

UPUTSTVO ZA RAD

- Test sadrži **20** zadataka, koje treba riješiti za **120** minuta.
 - Piši čitko, latiničnim slovima, vodeći računa da tvoji odgovori budu razumljivi, ali i gramatički i pravopisno ispravni.
 - Kada rješavaš zadatke u kojima se od tebe očekuje da nešto dopišeš, uvijek se koristi punim nazivima; skraćenice nisu dozvoljene (npr. treba pisati *imenica*, a ne *im.*, ili *lokativ*, a ne *lok.* i slično).
 - Popuni test **plavom hemijskom olovkom** (tokom rada možeš se koristiti grafitnom olovkom i gumicom).
 - Odgovor koji je napisan samo grafitnom, crnom hemijskom ili „piši-briši“ olovkom neće biti priznat.
 - U zadacima sa ponuđenim odgovorima neće biti priznati prepravljani odgovori.
 - U zadacima sa ponuđenim odgovorima, u kojima je samo jedan tačan odgovor, dobijaš 0 bodova ukoliko pored tačnog odgovora označiš i neki netačan.
- Obrati pažnju da se zadaci razlikuju po načinu na koji trebaš dati odgovor.
- Nemoj ništa upisivati na QR kodove () , koji se nalaze na svakoj strani testa.
 - Obrati pažnju da se zadaci razlikuju po načinu na koji trebaš dati odgovor.

U nekim zadacima izabrat ćeš tačan odgovor tako što ćeš obojiti odgovarajući kružić. U zadacima u kojima postoji više tačnih odgovora potrebno je obojiti više kružića. Vodi računa da kružić bude obojen; mora biti obojen jer će ti samo tako odgovor biti priznat.

PRIMJER OBOJENIH KRUŽIĆA	
U zadatku sa jednim tačnim odgovorom	
Koji je glavni grad Republike Srbije? Oboj kružić ispred tačnog odgovora.	☐ Novi Sad ☒ Beograd ☐ Niš ☐ Kruševac
U zadatku sa više tačnih odgovora	
Oboj kružiće ispred izraza čiji je zbir 5.	☒ 2 + 3 ☐ 1 + 2 ☒ 4 + 1 ☐ 2 + 4 ☐ 3 + 5

- Ako završiš ranije, predaj test i tiho izadi.

Želimo ti mnogo uspjeha na ispitu!

TEST BOSANSKI JEZIK

1. Vodeći računa o jezičkim pravilima u vezi sa glasovnim promjenama odredi koja je riječ pravilno napisana.

Oboj kružić ispred pravilno napisane riječi.

- izčeznuti
 iščeznuti
 isčeznuti

2. U sljedećoj tabeli dati su primjeri i ponuđene glasovne promjene. Oboj kružić u polju glasovne promjene koja se vrši u datom primjeru.

	palatalizacija	jotovanje	prelazak l u o
sladak / slađi	☐	☐	☐
putnik / putniče	☐	☐	☐
bila / bio	☐	☐	☐

3. U datom nizu riječi pronađi sinonime.
Oboj kružić ispod njih.

himna, domovina, kasarna, granica, ambasada, otadžbina, zakletva

-

4. Oboj kružić ispred odgovarajućeg pojma tako da tvrdnja bude tačna.

Kratke napomene u dramskom tekstu kojima se ukazuje šta radi lik dok izgovara tekst zovu se:

- libreto; didaskalije.

5. Pred tobom se nalazi odlomak iz pjesme „U predvečerje“ Miroslava Krleže. Pročitaj ga i odredi na šta upućuju motivi u markiranom stihu u pjesmi.

Talas za talasom zemlje u modrini gine,
 a sve su stvari plave od plave modrine.
 Promiču slike: sumraci, vedrine,
otiče vrijeme u proticanju stvari.
 Nad horizontom kao svjetionik stari
 jabuka crkvenog tornja zablista i sine,
 kao blistavi odsjaj nad daljinom pline.

Oboj kružić ispred tačne tvrdnje.
 Motivi upućuju na:

- beskonačnost i besmrtnost prolaznost života ljepotu sumraka i vedrine

6. Pred tobom je odlomak iz teksta „Đerzelez ubija aždahu“. Pročitaj ga i odredi koje elemente on u sebi sadrži.

No kako Alija uze abdest i preklanja podne, to aždaha nasrnu na njegova konja. Alija uhvati konja, pojaha ga, te učini juriš na aždahu. U toj borbi Alija rani aždahu i ona poče bježati. Kako stigne na neko mjesto i padne, ljudi su ta mjesta tako i nazivali. Tako kako je aždaha pala na mjesto i počela da reži, ljudi su to mjesto nazivali Reževiče. Odatle je ona poletjela u pravcu današnje Duge Poljane i u letu na jednom mjestu zakačila vrh jele i okrnjila je. To mjesto nazvaše Krnja Jela. Odatle je promijenila pravac i poletjela desno u pravcu Koštanpolja, bacila se preko brda Krnja jela, pa to nazvaše Baćica. Odatle je aždaha poletjela niz doline, a krv joj je tekla. I tamo gdje je najviše točila to mjesto nazvaše Točilovo. Mjesto na kome se, sva iznemogla, počela uvijati kao guja nazvaše Gujče. Aždaha je mijenjala boju, pa je u jednom trenutku pocrnjela kao Harap; to mjesto nazvaše Harapoviće. Kako ljudi nisu mogli da stignu ni aždahu ni Aliju, to su uzgred pitali ljude da ih nisu vidjeli. Jedan im mještанин odgovori: „Ona poče da me laje.“ To mjesto nazvaše Melaje. Najzad je Alija sustiže i zadade joj smrtonosni udarac, a ona se pruži. Kada stigoše ljudi i vidješe je pruženu, to mjesto nazvaše Pružanj.

Oboj kružić ispred tačne tvrdnje.
 U ovom tekstu pronalazimo elemente:

- antroponomastike – nauke koja proučava značenje i historiju imena ljudi
 toponomastike – nauke koja proučava nastanak imena mjesta

7. Podvuci riječi koje bi trebalo napisati velikim početnim slovom.

u kanjonu uvca, na pešteri, nalazi se sjeničko jezero okruženo planinama golijom i jadovnikom.

8. Pažljivo pročitaj odlomak iz romana „Životinjska farma“ Džordža Orvela. Oboj kružice u odgovarajućim poljima kako bi tematske cjeline bile poređane hronološki.

Došao je jun i trebalo je pokositi travu. Na Spasovdan, bila je to subota, gospodin Džons je uvečer otišao u Vilingdon i tako se natreskao kod „Crvenog lava“ da se vratio kući tek u nedjelju u podne. Nadničari su rano ujutro pomuzli krave i otišli u lov na zečeve, ne nahranivši životinje. Čim se vratio, gospodin Džons je odmah zaspao na divanu u salonu, sa „Svjetskim novostima“ preko lica. Tako niko nije nahranio životinje do uvečer. Na kraju one to više nisu mogle da podnesu. Jedna krava rogovima provali vrata spremišta i sve životinje navale na hranu. U tom trenu probudi se gospodin Džons. Već sljedećeg trenutka četiri nadničara i on nađu se u spremištu s bičevima u rukama, udarajući na sve strane. Gladne životinje nisu više mogle to da izdrže. Iako ništa nije bilo dogovoreno, životinje su se istovremeno bacile na svoje mučitelje. Nasrnule su na Džonsa i nadničare i počele da ih udaraju sa svih strana. Ljudi više nisu bili gospodari situacije. Nikada ranije nisu vidjeli da se životinje tako ponašaju, i ta iznenadna pobuna stvorenja, koja su navikli da tuku i maltretiraju kako im se htjelo, toliko ih je prestrašila da su gotovo izgubili razum. Ubrzo su se prestali braniti i dali se u bijeg. Sva petorica bježali su putem koji je vodio na glavnu cestu, a životinje su ih pobjedonosno progonile.

Gospođa Džons, koja je kroz prozor vidjela što se događa, na brzinu ubaci nešto stvari u platnenu torbu i pobježe s farme drugim putem. Mojsije skoči sa svoje grede i glasno grakćući zaleprša za njom. Za to vrijeme životinje su gonile Džonsa i nadničare do ceste i zatvorile za njima glavna vrata s pet zasuna. I tako, gotovo prije nego su shvatile što se zbiva, Pobuna je bila uspješno izvršena; Džons je bio protjeran, a Vlastelinska farma pripala je njima.

	1.	2.	3.	4.
Jedna krava je rogovima provalila vrata spremišta i sve životinje su navalile na hranu.	☐	☐	☐	☐
Pobuna je uspjela, Džons je protjeran a farma je postala životinjska.	☐	☐	☐	☐
Nadničari su rano ujutru otišli u lov i nisu nahranili životinje do uvečer.	☐	☐	☐	☐
Gospođa Džons, koja je kroz prozor vidjela što se događa, na brzinu ubaci nešto stvari u platnenu torbu i pobježe s farme drugim putem.	☐	☐	☐	☐

9. Pažljivo pročitaj sljedeći tekst i u jednoj rečenici odgovori na zahtjev ispod njega. Vodi računa da rečenica bude jezički i pravopisno tačno napisana.

Česti junaci Samokovljevih pripovjedaka su djeca. U godinama pred kraj Prvog svjetskog rata Isak Samokovlija je upravo ovim pripovjetkama otpočeo svoj književni rad. Atmosfera u kojoj žive njegove ličnosti je sumorna i tužna. Opisivao je gladovanje djece, slikao ih kako prave kolače od zemlje i kako se zanose igrom mašte koja im od zemljanih kolača dočarava poslastice toliko željne i nedostupne. Potresno djeluju njihove sudbine i uzbuđuju tragedije ovih dječaka i djevojčica kojima se raspaljuje mašta i razbija o krutu zbilju stvarnosti. Prateći njihov život, pisac ih vidi u bijednom položaju, lica ispijena od gladi, ruku i natečena tijela sa ugašenim sjajem u očima. Isaka Samokovliju je mnogo privlačila sudbina i život siromašnih ljudi. I kasnije u razdoblju između dva rata Samokovlija protestuje zbog socijalnih nepravdi koje su morali nedužno da podnose njegovi siromašni sunarodnici. Smokovlija je naročito dobro poznao život Jevreja, njihovu dušu, i zato je mogao tako dobro i doživljajno da piše o teškom udesu koji im je donio rat.

Zbog čega Samokovlija protestuje u razdoblju između dva rata?

10. Pred tobom je sevdalinka „Moj dilbere kud se šećeš“. Pročitaj i podvuci sve zvučne suglasnike u njoj.

Moj dilbere, kud' se šećeš
haj, što i mene ne povedeš?
Povedi me u čaršiju,
haj, pa me prodaj bazardžiji.
Uzmi za me oku zlata,
haj, pa pozlati dvoru vrata.

11. Oboj kružić ispred riječi koju **ne možeš** rastaviti na slogove.

- zub
 zubar
 zubni

12. Oboj kružić ispred rečenice u kojoj je podvučen potencijal prvi.

- Ove godine ćemo otputovati na more.
 Mi bismo otputovali na more.
 Prošle godine smo mnogo putovali.

13. Pred tobom su dva kraća teksta. Pažljivo ih pročitaj i odredi u kom tekstu prepoznaješ prepričavanje a u kom analiziranje.

Oboj kružić ispred tačnog pojma.

a) Vauvan je uistinu roman za djecu, ali kako je pisan veoma ambiciozno i poduzetno, mi ga moramo čitati i na onim ravnima koje, strogo objektivirajući pojam „za djecu“, nisu uvijek dječje jer su iznad njihove perceptivne moći. Ali, zar tako nije i sa bajkama i basnama i sa drugom literaturom za djecu, kao uopće i sa svom pravom literaturom koja se svakome nudi na njegov način i sva u cjelini, a kolika je ta cjelina uveliko (ako ne i jedino) zavisi od veličine posude, dakle od receptivne moći čitanja.

- prepričavanje analiziranje

b) Djedova želja se ostvarila. Igrao se s djecom svaki dan i uživao je u svome voćnjaku. No, jednog dana su u voćnjaku, ispod jedne stare kruške, pronašli psića kojeg je koza vukla za rep. Psić im se predstavio imenom Vauvan, a izgledao je kao buket cvijeća. Odlučili su zadržati psića.

Ubrzo se gradom pročula vijest da se kod Badema nalazi psić neobična izgleda. Zbog tog psića djed je često bio u neprilikama, jer su ga mnogi htjeli ukrasti.

- prepričavanje analiziranje

14. Pred tobom se nalazi jedan kraći odlomak iz teksta koji govori o jednom ljetopisu. Pažljivo ga pročitaj i odgovori na zahtjev ispod teksta.

„Ljetopis“ nije samo dokument o Sarajevu u 18. stoljeću. „Ljetopis“ je svjedok minulog vremena koji sadrži obrise stvarnih ljudi i njihovih sudbina. On je u sebi sažeo i historiju, i književnost, i jezik i etnologiju. Imajući to u vidu, možemo s pravom zaključiti da je „Ljetopis“ riznica koja je zanimljiva za brojne analize i istraživanja i na književnom, i na jezičkom i na historijskom planu.

Jezički gledano „Ljetopis“ obiluje građom koja je specifična za govor grada Sarajeva, pa i šire, za govor Bosne i nacionalnih skupina koje u njoj žive. Jezičku analizu je moguće izvršiti na svim jezičkim nivoima, ali je na planu leksike „Ljetopis“ naročito zanimljiv.

Ko je autor čuvenog sarajevskog „Ljetopisa“?
Oboj kružić ispred tačnog odgovora.

- Safvet-beg Bašagić
- Mula Mustafa Bašeskija
- Abdulrezak Bjelavac

15. Pred tobom je odlomak iz romana „Tajne djedovog mlina“ Bajruzina Planjca. Pročitaj ga i odgovori na zahtjev ispod teksta.

Roditelji su mi po rođenju dali ime Benjamin, al' me njime malo ko zvao. Za učitelje i nastavnike bio sam Benjamin, a za sve ostale Benjo. Odrastao sam sa bratom Sodom i sestrom Dinom, koje sam neizmjerljivo volio. Volio sam i drugare sa kojima proveдох dobar dio djetinjstva kraj Usore, a najviše djeda Mehmeda. Sa njim sam tjerao Šarku i dane provodio u tajnovitom mlinu meljući mirišljavu meljaju. Ponekad bih zanoćio u mlinu i nije me bilo strah mraka pored hrabrog djeda, koji se ničega nije bojao.

Djed Ibrahim, mamin otac, kod koga sam jedne godine proveo ljetno ferije, bio je dobrica, ali ni blizu djedu Mehmedu. Nije mi dozvolio da timarim njegove konje, a imao ih je tri. Branio mi je jahati Dorata govoreći da je ljut i da zna zbaciti sa sebe jahača, dok je djed Mehmed bio njegova suprotnost. Čini mi se, kada bih tražio da vozim njegovu kočiju, i to bi mi dozvolio. Takav je bio.

Djed Mehmed, otac moga oca, bio je golema ljudina, pogurena stasa i k'o behar bijele kose, koju je prekrivao čalmom.

Nosio je crne čakšire i bijelu košulju u koju je skladno uvezivao široki platneni trabaloz. Na nogama je imao putravce. Lice mu je bilo izbrazdano borama. Imao je duboke i vesele oči ispod žbunjastih nastrešnica opkoljene izbornim jagodicama. Na licu mu je uvijek stanovao zagonetan osmijeh... Bio je vedre naravi, spreman za šalu i kazivanje zanimljivih priča koje sam volio slušati.

Kako dječak Benjamin opisuje svog djeda Mehmeda? Vodi računa da rečenice budu jezički i pravopisno tačno napisane.

16. Pažljivo pročitaj sljedeću rečenicu. Obrati pažnju na markirane riječi. Odgovori na zahtjev ispod rečenice.

Otac, **glava** porodice, na **glavi** je uvijek nosio kapu, a u rukama **glavu** šećera.

Sve tri riječi imaju isti oblik. Da li im je i značenje isto?

Oboj kružić zavisno od toga da li riječi imaju jedno ili više značenja.

- jedno značenje – jednoznačne riječi
- više značenja – višeznačne riječi

17. Prepoznaj podvučeni glagolski oblik.

– **Pogledajte** lijepu dugu, kolika je! – reče. – U nas svi govore da kad koja curica protrči ispod duge, pretvori se u muško. Tako sam još od djetinjstva slušala. Samo ne znam može li se i protrčati ispod nje.

Oboj kružić ispred tačnog naziva glagolskog oblika.

- imperativ
- infinitiv
- imperfekt

18. U datoj rečenici upotrijebljen je frazeologizam.

*Njena emotivnost joj je bila **kamen spoticanja** kroz život.*

Koje je značenje ovoga frazeologizma?

Oboj kružić ispred tačnog odgovora.

- pomoć
- prepreka
- snaga

19. Koji od navedenih žanrova ne pripada divanskom pjesništvu?
Oboj kružić ispred tačnog odgovora.

- gazel
- tarih
- ilahija
- mesnevoja

20. Pažljivo pročitajte odlomak iz teksta o književnome radu pisca Bajruzina Planjca autora Šime Ešića.

Najnoviji roman, „Tajne djedovog mlina“, na najboljem je tragu da dosegne uspjeh prvog iz ove serije, Habetove kolibe. On se doima gotovo kao nastavak te priče – tople, jednostavne, životne. Njegovi junaci kao da su isti oni nestašni i radoznali dječaci, fino patrijarhalno odgojena djeca koja znaju za red i stid, koja prepoznaju dobrotu i razlikuju je od zlobe i nepravde. U ovoj knjizi su za koji milimetar i odrasliji, njihova interesovanja nisu više samo dječje igre i nestašluci, osjetit će i neke dublje životne zbilje, nerijetko gorke i bolne, ali i spoznati mnoge radosti i magiju prvog poljupca. Pričanjem u prvom licu, glavni junak, dječarac Benja, kroz svoju životnu priču, koja počinje u Pousorju, božjom milošću obilato obdarenom prirodnim biseru, a nastavlja se u gradu, na asfaltu, u potpuno novom, drukčijem svijetu, omeđenom i skučenom, opasnom i nepoznatom, sugestivno nam, u stvari, oslikava, cijelo jedno razdoblje privrednog razvoja, užurbane urbanizacije i industrijalizacije naših krajeva, koliko, s jedne strane, blagodatne i korisne, toliko s druge strane, nepoželjne i nehumane. Odrastanje u tim suprotstavljenim svjetovima, taj sukob idiličnih slika netaknute prirode rodnog kraja i gradske skučenosti i sputanosti, proizvoda tehnološkog napretka, simbolično se prenosi i na ravan suprotstavljenosti dobra i zla, u širem značenju te dvije odrednice. Naravno, i na sreću, pisac nam te suprotstavljene svjetove ne slika crno-bijelo, nego manirom vještog pripovjedača, iznijansirano tka uzbudljivu, dinamičnu priču, toplu od ljudskosti, od neke tihe sjete za onim čega više nema.

A to čega nema, u stvari je piščevo djetinjstvo, koje je lako prepoznatljivo u priči glavnog junaka i koje će na stranicama ove knjige, ipak, ostati neprolazno. Tako će i tajna djedovog mlina, po kojoj je ova dopadljiva knjiga dobila ime, ostati sačuvana, a ubijeđen sam, i došaptavana i rado prepričavana od generacije do generacije budućih čitalaca.

Oboj kružić ispred tačne tvrdnje.

Pisac tka uzbudljivu dinamičnu priču prožetu sjetom za nečim „čega više nema“. To „čega više nema“ je:

- piščeva fikcija
- djetinjstvo
- politički ideali

PRIMJERAK ZA ŠKOLU

Republika Srbija
MINISTARSTVO PROSVJETE, NAUKE I
TEHNOLOŠKOG RAZVOJA
ZAVOD ZA VREDNOVANJE KVALITETA
OBRAZOVANJA I ODGOJA

ZALIJEPI IDENTIFIKACIONU
NALJEPNICU

ZAVRŠNI ISPIT NA KRAJU OSNOVNOG OBRAZOVANJA I ODGOJA

TEST
BOSANSKI JEZIK

IDENTIFIKACIONI OBRAZAC

IME, IME JEDNOG RODITELJA/DRUGOG ZAKONSKOG ZASTUPNIKA, PREZIME UČENIKA

IDENTIFIKACIONI BROJ UČENIKA

--	--	--	--	--	--	--	--

OSNOVNA ŠKOLA

MJESTO

OPĆINA

POTPIS DEŽURNOG NASTAVNIKA